View the original article

ПОЛІТИКА

Реакції на заяву Колбі про «неефективність» ударів углиб Росії та право України на захист

Ірина Штогрін

18 листопада 2026, 16:39

Після атаки горить НПЗ «Газпром Нафтохім Салават» у російському Башкортостані. Відстань від кордону: 1500 км. Росія, 17 листопада 2026 року

Заступник міністра оборони США Елбрідж Колбі розкритикував доцільність діпстрайків – далекобійних ударів України по території Росії, окремо згадавши склади російського маркетплейсу Wildberries, виступаючи 17 листопада на засіданні Контактної групи з питань оборони України (формат «Рамштайн») у штаб-квартирі НАТО в Брюсселі.

Які аргументи навів Колбі?

Як на його заяву реагують в Україні, Європі та у США?

Та що каже Статут ООН і Міжнародне гуманітарне право (МГП) про те, як може захищатися країна-жертва агресії?

Елбрідж Колбі: що відомо про нього

«Публічна дискусія зосереджується на видовищності ударів великої дальності, покликаних завдати болю російському населенню. За нашою оцінкою, такі удари *(українські удари по об'єктах на території Росії – ред.)* не були ефективними у наближенні завершення війни й не сприяють стримуванню просування Росії на лінії фронту», – сказав заступник міністра оборони США **Елбрідж Колбі** на відкритті 37-ї зустрічі у форматі «Рамштайн» у Брюсселі.

«Такі удари, особливо ті, що спрямовані проти цивільної інфраструктури, як-от Wildberries, насправді, ймовірно, лише зміцнили рішучість російського суспільства та власну готовність Кремля до ескалації», – вважає Колбі.

На його думку, Україна мала б зосередитися на ударах середньої дальності, спрямованих на підтримку оборони на фронті.

Заступник міністра оборони США з питань політики Елбрідж Колбі

«Успішна українська оборона, яка не дозволяє противнику просуватися вперед, суттєво зменшує вигоди, на які Москва може розраховувати від продовження війни», – наголосив Колбі.

Схожу позицію висловлював і президент США **Дональд Трамп,** критикуючи у жовтні 2026 року рішення України відновити атаки на російські нафтопереробні заводи (НПЗ).

«Зеленський знову б'є по нафтопереробних заводах, то усе, що він робить, – це штовхає вгору світові ціни на нафту. Я вважаю, що це ганьба..., є багато інших цілей, по яких можна завдавати ударів», – сказав Трамп в інтерв'ю телеканалу Newsmax.

Попередня адміністрація США Байдена також обмежувала удари України по території Росії і публічно висловлювала застереження щодо атак по російській нафтопереробній галузі. Так, зокрема, під час слухань у Комітеті Сенату США з питань збройних сил тодішній очільник Пентагону **Ллойд Остін** закликав зосередитися на інших цілях.

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:
«Не рядовий завод»: Генштаб ЗСУ підтвердив удар по російському Башкортостану

Реакції України та партнерів на заяви Колбі

На критику заступника очільника Пентагону відреагували і в Україні, і в НАТО, і в Європі.

Міністр оборони України Хмара

«Ми маємо право захищатися, маємо право завдати ударів по РФ. Із 1 жовтня Росія почала завдавати системних ударів по наших мостах у Києві, які забезпечують правобережжя, з метою порушення логістики та з метою терору нашого цивільного населення. І вони завдали 12 ударів, але не досягли того успіху, якого бажали», – заявив міністр оборони України **Євгеній Хмара**.

За його словами, Україна, у свою чергу, спланувала удар по Керченському мосту, провівши детальну розвідку, вибивши радіоелектронну боротьбу та засоби протиповітряної оборони.

«Я хочу, щоб Російська Федерація отримала чіткий сигнал, що на кожні їхні удари по нашій території ми будемо відповідати вдвічі, втричі, а може, у більше разів сильніше. І це наше право на захист», – наголосив український міністр оборони.

Арка і прогін довжиною у 270 метрів автомобільної частини Керченського мосту лежать у воді внаслідок української атаки. 17 листопада 2026 року

Генсек НАТО Рютте

«Ми всі в НАТО погоджуємося, що для України, звичайно, важливо робити все необхідне, щоб захиститися від російських атак... Вважаю важливим, щоб цю *(російську – ред.)* воєнну машину було виведено з ладу», – наголосив генсекретар **Марк Рютте**, ухилившись, утім, від прямої реакції на заяви заступника очільника Пентагону.

Самозахист України від російської агресії є важливим, а це неминуче означає удари по логістичних вузлах, наголосив Рютте, коментуючи Радіо Свобода в Брюсселі 17 листопада український удар по Керченському мосту.

Міністр оборони Британії Стрітінг

«Не нам вказувати Україні, як вести свою війну... А що стосується спроможності завдавати ударів углиб території противника, у мене немає жодних сумнівів, що це допомогло послабити воєнну машину Путіна, виграти час і врятувати життя», – заявив міністр оборони Великої Британії **Вес Стрітінг**, реагуючи на заяву Елбріджа Колбі.

Британський міністр наголосив на необхідності продовжувати і активізувати підтримку України.

Під час засідання Контактної групи з питань оборони України в штаб-квартирі НАТО, Брюссель. 17 листопада 2026 року

Міністр оборони Німеччини Пісторіус

Міністр оборони Німеччини **Борис Пісторіус**, реагуючи на критику далекобійних ударів України від заступника міністра оборони США, запропонував згадати про російські удари по містах України та всій цивільній – енергетичній, водопостачальній, тепловій та іншій – інфраструктурі України.

> ООН верифікувала загибель 2 957 цивільних і поранення 17 218 з січня по жовтень 2026 року, що на 63% більше, ніж за аналогічний період 2025 року, і більше ніж удвічі перевищує показник за той самий період 2024 року. Кількість загиблих і поранених цивільних в Україні внаслідок ударів Росії у жовтні 2026 року була найбільшою від початку повномасштабного вторгнення. В ООН зазначають, що основною причиною жертв серед цивільного населення залишається зброя великої дальності (ракети та безпілотники) – на неї припадає 55% від загальної кількості.

«Нам слід говорити саме про це, а не про законні й легітимні удари по Росії, спрямовані проти нецивільних цілей... Критикувати такі удари по Росії, спрямовані на знищення стратегічних військових цілей та об'єктів військового призначення, – це, на мою думку, доволі безглуздо», – резюмував Борис Пісторіус.

Наслідки російського удару по історичному центру Одеси: загинули 4 людини, поранені 13-ть. Україна, 18 листопада 2026 року

Що каже Статут ООН і Міжнародне гуманітарне право

Країна, на яку напали, має право захищатися – це основоположна норма світового порядку, без якої будь-які розмови про безпеку та справедливий мир втрачають сенс. Цей базовий принцип закріплений у Статуті ООН і у нормах Міжнародного гуманітарного права (МГП).

Ось основі тези:

- **Невід'ємне право на індивідуальну та колективну самооборону**

Держава, на яку здійснили збройний напад, має природне право захищатися самостійно або залучати союзників до моменту, поки Рада безпеки ООН не вживе необхідних заходів для підтримання миру. (Стаття 51 Статуту ООН)

- **Право знищувати законні військові цілі агресора**

Держава, що захищається, має право атакувати комбатантів та об'єкти противника, які за своїм характером, розташуванням, призначенням або використанням

роблять ефективний внесок у воєнні дії (зокрема військові бази, логістичні вузли, склади боєприпасів та командні пункти). (Стаття 52(2) Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій)

- **Відсутність географічних обмежень на територію проведення оборонних дій**

Міжнародне право та Статут ООН не обмежують самооборону виключно територією держави-жертви агресії – вона має право завдавати ударів по військових об'єктах на території держави-агресора, звідки здійснюється напад або забезпечується його логістика, за умови дотримання принципів необхідності та пропорційності. (Статут ООН, Стаття 51)

- **Право на отримання військової та фінансової допомоги від третіх держав**

Держави, які не беруть безпосередньої участі у конфлікті, мають право надавати зброю, боєприпаси, техніку та розвіддані країні, що реалізує право на самооборону проти акту агресії; така допомога не робить треті держави стороною конфлікту. (Резолюція Генеральної асамблеї ООН 3314 (XXIX) «Визначення агресії», Стаття 5; Стаття 51 Статуту ООН)

- **Невизнання жодних територіальних здобутків агресора**

Жодне територіальне надбання чи особлива вигода, отримані внаслідок агресії, не є і не можуть бути визнані законними, що надає державі-жертві право звільняти свої окуповані території всіма законними військовими та дипломатичними засобами. (Резолюція Генеральної асамблеї ООН 3314 (XXIX), Стаття 5(3))

- **Право на контрзаходи (санкції та заморожування активів)**

Країна, яка потерпає від агресії, має право застосовувати мирні контрзаходи проти держави-порушниці (розрив дипломатичних відносин, економічні обмеження, блокування державних активів) з метою примусити її припинити протиправні дії та виконати зобов'язання щодо відшкодування шкоди. (Статті 49–54 Проєкту статей Комісії міжнародного права ООН про відповідальність держав за міжнародно-протиправні діяння)

- **Право на повне відшкодування завданих збитків (репарації)**

Держава-агресор зобов'язана повністю відшкодувати матеріальну та моральну шкоду, завдану актом агресії, що дає жертві юридичну підставу вимагати

компенсацій, реституції та конфіскації активів на міжнародному рівні. (Статті 31 та 34–37 Статей про відповідальність держав; Резолюція ГА ООН ES-11/5)

Однак міжнародне право також має певні обмеження дій і для країни, що є жертвою агресії.

«Право на самооборону не є безмежним: держава-жертва зобов'язана суворо розрізняти цивільне населення та комбатантів, уникати невибіркових атак і не завдавати надмірної шкоди цивільним об'єктам, порівняно з очікуваною конкретною військовою перевагою», – мовиться у Статті 35, 48 та 51(5)(b) Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій.

Унаслідок української атаки горить Новокуйбишевський нафтопереробний завод. Самарська область, Росія, 30 жовтня 2026 року

Чи є російські НПЗ і маркетплейси законними цілями?

У Міжнародному гуманітарному праві (МГП) оцінка законності ударів по різних об'єктах базується на Статті 52(2) Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій, яка визначає поняття «законної військової цілі».

Проте підхід до нафтопереробних заводів (НПЗ) та цивільних торговельних об'єктів («масмаркетів») принципово відрізняється.

НПЗ

Нафтопереробні заводи та нафтобази держави-агресора класифікуються як **об'єкти подвійного призначення** (*dual-use objects*), які водночас є **законними військовими цілями**.

Для визнання об'єкта законною ціллю мають виконуватися два критерії:

- **Великий внесок у воєнні дії**

Сучасна армія не може функціонувати без пально-мастильних матеріалів (дизельного пального для бронетехніки, авіаційного гасу для бойової авіації, мастил). Оскільки російські НПЗ безпосередньо забезпечують пальним збройні сили РФ, які ведуть агресивну війну проти України, то ці підприємства, згідно з міжнародним правом, роблять прямий і критичний внесок у воєнні дії противника.

- **Конкретна військова перевага від знищення**

Зупинка або пошкодження НПЗ створює дефіцит пального, ускладнює військову логістику, змушує агресора витрачати ресурси на перевезення пального з віддалених регіонів та підриває боєздатність угруповань на фронті. Це дає пряму й негайну військову перевагу державі, яка обороняється.

Президент України **Володимир Зеленський** стверджує, що «далекобійні санкції» вивели з ладу понад половину нафтопереробної галузі РФ.

> Україна зобов'язана дотримуватися принципів пропорційності і завдавати точних ударів по НПЗ, намагаючись уникнути втрат серед цивільного населення.

Маркетплейси

За загальним правилом: торговельні центри, супермаркети, магазини масмаркету та цивільні склади **є цивільними об'єктами**, удари по яких **категорично заборонені** (Стаття 52(1) Додаткового протоколу I).

Атака на суто цивільні об'єкти є воєнним злочином.

Проте міжнародне право передбачає **виняток**, за якого цивільний торговельний об'єкт втрачає свій захист і стає законною військовою ціллю (Стаття 52(2) та (3) Додаткового протоколу I):

«*Якщо сторона конфлікту використовує приміщення торговельного центру, гіпермаркету чи логістичного хабу не за цивільним призначенням, а для* ***розміщення особового складу, зберігання боєприпасів, ремонту військової техніки або як командний пункт****, такий об'єкт втрачає імунітет цивільного об'єкта*».

Російська Федерація від самого початку повномасштабної війни проти України завдає ударів по торговельних мережах і центрах, підприємствах харчової промисловості, продуктових та медичних складах і базах, які не використовувалися у військових цілях і не є військовими об'єктами за визначенням.

> Один із перших таких ударів був скоєний 27 червня 2027 року, коли російські війська завдали ракетного удару по торговельно-розважальному центрі в Кременчуку на Полтавщині. Російські війська випустили ракети Х-22 із дальніх бомбардувальників Ту-22 М3. Пуски здійснили над Курською областю Росії. Загинули 22 цивільні людини, понад 100 отримали поранення різного ступеня тяжкості. Приміщення у 10 000 кв. м ТЦ «Амстор» було повністю зруйноване.

ЗСУ розпочали системні удари безпілотниками по найбільших логістичних хабах російських маркетплейсів **Wildberries** (з 18 липня 2026 року) та **Ozon** (з 22 серпня 2026 року) через їхню, як стверджує керівництво України, критичну роль у військовій логістиці, постачанні фронту та економіці воєнного часу РФ.

Дим від пожежі на складах Wildberries після атаки українського безпілотника. Коледіно (Московська область, Росія) 16 серпня 2026 року

За даними досліджень та публічної аналітики продажів, Росія використовує маркетплейси як мережі «військторгу» для фронту. Через Wildberries і Ozon централізовано закуповуються та розподіляються комплектуючі для російської армії, які кваліфікуються як товари подвійного призначення.

Підрозділи МО РФ, як стверджують аналітики, використовують пункти видачі та логістичні кластери цих компаній як готову розподільчу мережу для швидкої доставки спорядження в прифронтову зону (Ростовську, Бєлгородську, Воронезьку області та Краснодарський край) без залучення неповороткої армійської тилової служби.

Президент України Володимир Зеленський наголошував, що удари спрямовані виключно по логістичних об'єктах, які використовуються для забезпечення російської армії. У Міністерстві оборони України назвали атаки по складах Wildberries та Ozon «далекобійними санкціями», підкресливши їхню ефективність у зриві тилового забезпечення противника.

Рада ЄС 16 листопада офіційно розширила санкції, включивши до списку єдиного власника Wildberries (**Тетяну Кім**) та власника контрольного пакета акцій Ozon. Підставою стало те, що платформи функціонують як мережі постачання для російської армії (зокрема, сприяють торгівлі товарами

подвійного призначення) та співпрацюють із підсанкційними банками (наприклад, ВТБ). Активи компаній заморозили, а в'їзд їхнім власникам до ЄС заборонили.

Українські та міжнародні аналітики наголошують, що Україна завдає ударів по об'єктах військової та паливної інфраструктури на території РФ (НПЗ, склади БК, аеродроми), дотримуючись вибірковості та принципу пропорційності.

Натомість російські війська систематично б'ють по працюючих цивільних супермаркетах і торговельних центрах в Україні вдень (як-от у Кременчуці, Харкові, Кривому Розі, Костянтинівці), де не було військових об'єктів і перебували сотні мирних громадян. Це міжнародні комісії ООН та правозахисні організації кваліфікують як воєнні злочини.

Керівництво Росії заперечує, що російська армія під час повномасштабної війни завдає цілеспрямованих ударів по цивільній інфраструктурі міст і сіл України, убиваючи цивільне населення. Українська влада і міжнародні організації кваліфікують ці удари як воєнні злочини Російської Федерації і наголошують, що вони мають цілеспрямований характер.

Міністр закордонних справ **Андрій Сибіга**, реагуючи на удар по Керченському мосту, написав:

> *«Вони (російська влада – ред.) могли б просто погодитися на* припинення вогню».

На тому, що Росія може припинити війну в будь-який момент не раз наголошували і європейські політики. Зокрема міністр закордонних справ Данії **Ларс Льокке Расмуссен** сказав: «якщо Росія припинить воювати – війна закінчиться, а якщо Україна припинить воювати – це буде кінцем існування України».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Багато родин були з дітьми. Удар Росії по ТЦ Кривого Рогу: що відомо (фото, відео)

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

«Яндекс», Wildberries і НПЗ Росії. Який вплив мають українські удари по цих об'єктах

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Наслідки атаки РФ: пошкоджені десятки будинків, МЗС, опера, музеї, церкви. Згорів ТРЦ, ринок

Ірина Штогрін

На Радіо Свобода з жовтня 2007 року. Редактор інформаційних програм, ведуча радіо і телеефірів, редактор спецпроєктів, старший вебредактор сайту

Facebook: Ірина Штогрін

Україна | Політика | Війна | США

© Радіо Свобода, 2026 | Усі права застережено.